

Gorbaichuk L. V. Inter-budget transfers as an instrument for financial and legal regulation of local budgets

The article analyzes the definition of the essence of the concept of «inter-budget transfers» from a scientific perspective and in accordance with the budget legislation. It found that the basic purpose of inter-budget transfers are the implementation of financial equalization to regulate the incomes of local budgets. It is shown that the concept of official transfers in domestic economic practice began to apply from 1996 simultaneously with the introduction of the new structure of budget classification of Ukraine, which was approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 12, 1996. Official transfers were divided into two groups – current (grants) and capital (subvention) depending on the targeted use of funds under the budget classification. Subsequently, the concept of «inter-budget transfer» was defined in the Budget Code of Ukraine of June 21, 2001, then – in the Budget Code of Ukraine of July 8, 2010 in similar redaction, such as «inter-budget transfers – resources transferred free of redemption and repayment from one budget to another one». In the context of the topic analyzed changes in the budget legislation concerning the establishment of types of inter-budget transfers. It is concluded that the current budget law provides for a new system of horizontal fiscal equalization areas while incentives to increase the revenue base of the system instead of balancing the budget. Paying attention to the results of the contemporary stage of the legislative work on the improvement of the budget legislation regarding to the regulation of inter-budgetary transfers. It is shown that in the Budget committee of Verkhovna Rada of Ukraine among of 169 bills on the preparation that this committee defined as the main, 10 bills as of December 26, 2016 containing proposals for improving the use of inter-budget transfers as a tool for financial and legal regulation of local budgets. Summarized the issues on which such bills most often are initiating. The modern mechanism of inter-budget transfers, implemented through a set of instruments and a system of institutional and legal framework provides for the redistribution of financial resources between the links of the budget system and aims to stimulate socio-economic development of regions. The purpose of establishment a system of financial equalization is to ensure the effective implementation of the authority to provide public services to consumers, with a system of financial compensation form equalization transfers for delegated to local governments and local government powers. You can also conclude that the current legislation providing opportunities to improve fiscal and financial autonomy of local budgets.

Key words: budget system, inter-budget relations, inter-budget transfers, the state budget, local budgets, local government's budgets, the Budget Code of Ukraine.

УДК 343.364

В. М. НІКІТЕНКО,
аспірант Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України

**ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТА ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ
ІЗ ФАЛЬСИФІКАЦІЄЮ ДОКАЗІВ**

У статті розглянуто одне з актуальних питань кримінального права щодо визначення предмета злочинів, пов'язаних із фальсифікацією доказів. На підставі проведеного дослідження наведено предмет цих злочинів з урахуванням закріплених у КК України норм, які передбачають відповідальність за такі діяння.

Ключові слова: доказ, документ, речовий доказ, показання, підроблення, підміна, спотворення.

Никитенко В. Н. Определение предмета преступлений, связанных с фальсификацией доказательств

В статье рассмотрен один из актуальных вопросов уголовного права по определению предмета преступлений, связанных с фальсификацией доказательств. На основании проведенного исследования установлен предмет этих преступлений с учетом закрепленных в УК Украины норм, предусматривающих ответственность за данные деяния.

Ключевые слова: доказательство, документ, вещественное доказательство, показания, подделка, подмена, искажение.

Nikitenko Victor. Definition of the offenses related to falsification of evidence

The article deals with one of the topical issues of criminal law concerning the definition of the offenses related to falsification of evidence. Based on the research are the subjects of these crimes on the basis enshrined in the Criminal Code of Ukraine norms that punish such acts.

Keywords: proof document evidence, testimony, imitation, substitution, distortion.

У теорії кримінального права предмет злочину виступає факультативною ознакою об'єкта злочину.

Визначаючи його роль, М. П. Бікмурзін зазначає, що встановлення предмету злочину в значній мірі допомагає виявити справжню спрямованість злочину. У більшості кримінально-правових норм, зазначає автор, об'єкт злочину прямо не називається, та його встановленню сприяє опис у них предмета злочину. Останній, на відміну від невідчутного об'єкта злочину, може бути оглянутий, вимірний, зафіксований¹.

Такі вітчизняні вчені-юристи, як В. І. Борисов, О. О. Дудоров, О. І. Заліско, В. В. Кудрявцев, В. В. Кузнецов, А. В. Ландіна, Є. В. Лашук, М. І. Мельник, М. І. Мельниченко, А. А. Музика, М. В. Сийпюкі, В. Я. Тацій, Н. О. Тимошенко, В. І. Тютюгін, М. І. Хавронюк, В. Ю. Шепітько, М. В. Шепітько, Є. В. Фесенко, С. С. Яценко у своїх наукових працях визначали предмети окремих злочинів, пов'язаних із фальсифікацією доказів в аспекті кримінальної відповідальності за деякі злочини проти авторитету органів державної влади та правосуддя, а також у сфері службової діяльності. Проте узагальненого дослідження щодо визначення предмета вказаних злочинів у вітчизняній кримінально-правовій науці не проводилося.

Зі змісту терміна «фальсифікація доказів» випливає, що предмет злочинів, пов'язаних з підробленням, підміною, спотворенням чи штучним створенням фактичних даних чи їх процесуальних джерел, є докази у кримінальному провадженні, а також у справах цивільної, адміністративної та господарської форм судочинства².

У контексті викладеного актуальним видається питання, чи весь перелік таких доказів може бути предметом злочинів, пов'язаних із їх фальсифікацією, оскільки від цього залежить визначення ступеня суспільної небезпечності, а також форма вини, мотив та мета вчинення таких діянь.

Отже, метою цієї статті є встановлення предмета злочинів, пов'язаних із фальсифікацією доказів, з урахуванням закріплених у КК України норм, які регламентують відповідальність за такі діяння.

В юридичній літературі предмет злочину визначається як будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких закон про кримінальну відповідальність пов'язує наявність у діях особи ознак конкретного складу злочину³.

А. А. Музика та Є. В. Лашук предмет злочину формулюють як факультативну ознаку об'єкта злочину, що проявляється у матеріальних цінностях (котрі людина може сприймати органами чуття чи фіксувати спеціальними технічними засобами), з приводу яких та шляхом безпосереднього впливу на які (або без такого впливу) вчиняється злочинне діяння⁴. На нашу думку, таке розуміння суті предмета злочину є більш точним та обґрунтованим, оскільки розширює його та визначає в цілому як матеріальні цінності, до яких може бути віднесено, зокрема, будь-які відомості, а не лише речі матеріального світу.

Відповідно до ст. 84 КПК України, ст. 69 КАС України, ст. 57 ЦПК України та ст. 32 ГПК України доказами у кримінальному провадженні або у справах адміністративної, цивільної чи господарської форм судочинства є різні фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку встановлюються об'єктивні обставини справи (провадження). Під «фактичними даними» розуміються не самі факти, а відомості (інформація) про них. Фактами є явища та події дійсності, які не можуть бути долучені до матеріалів справи (провадження) без їх упредметнення та покладені в основу судового рішення. Тому суд та учасники процесу використовують відомості про факти, матеріалізовані у показаннях свідків, поясненнях сторін, висновках експертів, предметах, документах, які є джерелами доказів.

Отже, незалежно від форми судочинства будь-який доказ характеризується єдністю фактичних даних (відомостей про факти) та процесуального джерела його одержання, тобто діалектичною єдністю відповідно змісту та форми.

Для окремих складів злочинів, якими передбачена відповідальність за фальсифікацію доказів, їх предмет прямо вказаний у кримінально-правовій нормі, тому є обов'язковою ознакою таких злочинів.

Так, у диспозиціях статей 357, 358, 366 КК України, якими встановлена відповідальність за протиправні маніпуляції з такими джерелами доказів, як документ чи письмові докази, законодавцем передбачено, що предмет цих злочинів є офіційні документи.

У зв'язку з викладеним, необхідно встановити, чи відносяться вказані джерела доказів до поняття «офіційний документ», яке законодавцем роз'яснено у примітці до ст. 358 КК України, тобто чи є вони предметом цих злочинів.

Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ «Про інформацію» визначає документ як матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі, а інформацію – як будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді (ст. 1).

Правова позиція Верховного Суду України щодо визначення поняття «офіційний документ» викладена у постанові від 09.07.2015 у справі 5-50к15. У цій постанові зазначено, що при встановленні ознак офіційного документа як предмета злочину слід керуватися такими критеріями: 1) документ має бути складено, видано чи посвідчено відповідною особою в межах її професійної чи службової компетенції за визначеною законом формою та з належними реквізитами; 2) зафіксована в такому документі інформація повинна мати юридично значущий характер – підтверджені чи засвідчені нею конкретні події, явища або факти мають спричиняти чи бути здатними спричинити наслідки правового характеру у вигляді виникнення (реалізації), зміни або припинення певних прав та/або обов'язків. Невідповідність документа хоча б одному з наведених критеріїв перешкоджає визнанню його офіційним. Слід ураховувати, що висновок Верховного Суду України щодо застосування норми права, викладений у його постанові, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності відповідну норму права, та для всіх судів загальної юрисдикції, які зобов'язані привести свою судову практику у відповідність із судовим рішенням Верховного Суду України.

Документ як доказ у кримінальному провадженні відповідно до ст. 99 КПК України є спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження. Дана стаття містить вичерпний перелік таких об'єктів, що належать до документів.

Згідно із цією статтею документ як джерело доказу у кримінальному провадженні має всі ознаки нормативного визначення поняття «офіційний документ», отже, беззаперечно, є предметом злочинів, передбачених статтями 357, 358, 366 КК України.

В інших формах судочинства документи (у тому числі електронні), матеріали, а також акти, довідки, листування службового або особистого характеру або витяги з них, телеграми, будь-які інші письмові записи, що містять відомості про обставини, які мають значення для справи, становлять письмові докази.

За суб'єктом формування, зокрема у цивільній формі судочинства, письмові докази класифікуються на офіційні і приватні (неофіційні). Документи, які виходять від органів державної влади, місцевого самоврядування, установ, підприємств, організацій, посадових осіб, вважаються офіційними письмовими доказами, тобто офіційними документами. Такі документи повинні мати певні реквізити, відповідати компетенції органу, що їх видав, оформленими з дотриманням порядку складання документів. Письмові докази, авторами яких є фізичні особи, тобто складаються окремими громадянами, називаються приватними (неофіційними), тобто документи (матеріали) особистого характеру. До них відносять листи, різні записи, у тому числі записи телефонних розмов, телеграми, телеграфні чи електронні повідомлення, інші види кореспонденції тощо, які містять відомості про обставини у справі у вигляді літер, чисел чи

будь-яких знаків, схем⁵. Вважаємо, що такий поділ письмових доказів також застосовується і до адміністративної та господарської форм судочинства.

З огляду на визначення у примітці до ст. 358 КК України поняття «офіційний документ» та встановлення Верховним Судом України критеріїв його ознак, приватні (неофіційні) письмові докази не охоплюються цим поняттям, а відтак не можуть бути предметом злочинів, передбачених статтями 357, 358, 366 КК України.

На нашу думку, незалежно від статусу письмового доказу (офіційний, приватний чи виданий іноземною державою) його підроблення та використання спричиняє однакові негативні суспільно небезпечні наслідки як правового, так і майнового характеру, тобто з їх приводу вчиняється злочин.

Так, у цивільній, адміністративній і господарській формах судочинства вимоги чи заперечення сторін переважно доводяться саме приватними (неофіційними) письмовими доказами, які мають юридичне значення (посвідчують факти спричинення наслідків правового характеру), а для окремих з них, зокрема у цивільній формі судочинства, законодавець установив певну форму, зокрема довільну, що може відрізнитися від форми офіційного документа. Як письмовий доказ долучається судом до справи, наприклад, не посвідчений головним лікарем лікувального закладу заповіт хворої особи, що перебувала на стаціонарному лікуванні, оскільки таку дію не було проведено своєчасно до її смерті. Це ж стосується і не посвідченої нотаріально розписки про надання у борг грошових коштів, яка також визнається письмовим доказом.

На законодавчому рівні також не врегульовано статус документів, виданих іноземними державами, оскільки вимоги для їх визнання офіційними можуть істотно відрізнитися від визначених вітчизняним законом форм та передбачених реквізитів. Так, у адміністративній формі судочинства при розгляді справ, зокрема про порушення митних правил (ст. 485 Митного кодексу України), особа за підробленими документами, а саме довідок про реєстрацію постійного місця проживання в іноземній державі та наявності житла, що надають їй статус нерезидента України, тимчасово, до одного року, ввозить автотранспорт для особистих потреб без сплати всіх митних платежів, які відповідно до закону підлягають сплаті при імпорті таких транспортних засобів. Унаслідок цього державі завдається шкода, переважно в значних розмірах, яка полягає у недоотриманні таких платежів та які повинні надходити до державного бюджету України.

У зазначених формах судочинства суд при розгляді справ приватні (неофіційні) письмові докази оцінює нарівні з іншими доказами з точки зору їх смислового змісту, упередженого у матеріальну форму (папір, дискета, флеш-пам'ять, диск, магнітна, кіно-, відео-, фотоплівка тощо), що цілком відповідає процесуальному поняттю «доказ». Слід додати, що згідно із процесуальними нормами жоден доказ не має наперед встановленої сили.

Із наведеного випливає, що особа може підробити приватний (неофіційний) письмовий доказ та завідомо його використати у цивільній, адміністративній чи господарській справі, унаслідок цього завдати шкоду іншій стороні процесу чи державним інтересам, тобто вчинити діяння, яке може містити

склад злочину, та уникнути кримінальної відповідальності з огляду на те, що такий письмовий доказ не відповідає ознакам офіційного документа та не є предметом злочинів, передбачених статтями 357, 358, 366 КК України.

У Рішенні Конституційного Суду України від 10 січня 2008 р. у справі № 1-рп/2008 зазначено, що згідно з положеннями частини першої ст. 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Суд, здійснюючи правосуддя, забезпечує захист гарантованих Конституцією України та законами України прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави. Тому в контексті ст. 55 Конституції України органи судової влади можуть здійснювати функцію захисту майнових і немайнових прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та/або юридичних осіб у сфері цивільних і господарських правовідносин.

З огляду на зазначене рішення можна стверджувати, що підроблення приватних письмових доказів або виданих іноземними державами документів та їх використання у цивільній, адміністративній чи господарській формах судочинства є порушенням порядку суспільних відносин, який забезпечує захист прав і свобод людини і громадянина, у тому числі право власності. Їх охорона забезпечується та регулюється саме КК України (ст. 1), а порушення цього Кодексу вказує на наявність злочинного діяння, що містить склад відповідного злочину, що є підставою для кримінальної відповідальності (ст. 2).

Наведені факти свідчать про недосконалість вітчизняного кримінального закону у сфері протидії фальсифікації доказів, оскільки залишається безкарним підроблення приватних (неофіційних) письмових доказів та документів, що походять від іноземних держав, а також їх використання у відповідних формах судочинства.

Отже, документи у кримінальному провадженні та офіційні письмові докази у цивільній, адміністративній або господарській формах судочинства є предметом злочинів, передбачених статтями 357, 358, 366 КК України, оскільки узгоджуються із нормативним розумінням офіційного документа, викладеним у примітці до ст. 358 КК України та постанові Верховного Суду України від 09.07.2015 у справі 5-50кс15.

За протиправні маніпуляції із речовими доказами, які є однією із форм зловживання владою або службовим становищем чи перевищення влади або службового становища, вчиненні спеціальним суб'єктом злочину – працівником правоохоронного органу, передбачена відповідальність статтями 364, 365 КК України.

Предмет злочину, зокрема речові докази, законодавцем безпосередньо не вказаний у диспозиціях цих норм кримінального закону, тому його встановлення не є обов'язковим. Такі докази виступають предметом суспільних відносин в окремих ланках службової діяльності, порядок яких порушується незаконними маніпуляціями з ними, а не предметом даних злочинів.

Натомість речові докази можуть бути предметом злочину у разі внесення змін до чинного КК України, наприклад виокремлення спеціальної статті, якою встановити кримінальну відповідальність за фальсифікацію доказів, у

тому числі речових доказів, та в якій предмет злочину – докази буде безпосередньо передбачений у диспозиції цієї статті.

За спотворення змісту доказу незалежно від форми судочинства встановлена відповідальність, передбачена статтями 373, 384, 386 КК України. У диспозиціях цих статей законодавцем безпосередньо визначений предмет злочинів, тому його встановлення є обов'язковим, а вказані злочини – предметними, зокрема: 1) показання (ст. 373 КК); 2) завідомо неправдиве показання свідка чи потерпілого; завідомо неправдивий висновок експерта; завідомо неправдивий звіт оцінювача про оцінку майна; завідомо неправильний переклад, зроблений перекладачем (ст. 384 КК); 3) завідомо неправдиве показання свідка чи потерпілого; завідомо неправдивий висновок експерта (ст. 386 КК). На нашу думку, предметом злочину, передбаченого ст. 373 КК, доцільно було б визнати не показання, а завідомо неправдиве показання, з огляду на те, що примушування давати показання при допиті шляхом незаконних дій з боку працівника правоохоронного органу по суті та за змістом повністю або частково перекручують (спотворюють) фактичні обставини. Тобто метою такої дії виступає отримання недостовірного доказу та його використання в судовому розгляді справи чи провадження. Вважаємо, що предмет злочинів, передбачених статтями 373, 384, 386 КК України, може бути однаковий, оскільки незалежно від суб'єкта, способу та обставини вчинення неправомірних дій щодо свідка, експерта, оцінювача майна чи перекладача відомості про факти за змістом стають завідомо повністю або частково неправдивими.

В адміністративній, цивільній або господарській формах судочинства поряд із показаннями свідка, нарівні з іншими доказами, оцінюються також пояснення сторін, третіх осіб чи їхніх представників, що вносяться до журналу судового засідання та фіксуються технічними засобами.

Із цього можна констатувати, що за процесуальним значенням показання свідка та пояснення учасників (сторін) процесу фактично однакові, а відмінність між ними полягає у попередженні про кримінальну відповідальність за давання завідомо неправдивого показання саме свідка. Даний факт свідчить, що надане суду завідомо повністю або частково спотворене пояснення будь-якого учасника процесу, не містить ознак складу злочину, хоча внаслідок такої дії завдається майнова та моральна шкода.

Таким чином, до предмета злочинів, передбачених статтями 373, 384, 386 КК України, не може бути віднесено завідомо неправдиве пояснення сторін, третіх осіб або їхніх представників. Відсутність кримінальної відповідальності за вказану дію, вважаємо, є прогалиною вітчизняного кримінального закону, що негативно протидіє такому явищу, як фальсифікація доказів.

Отже, предметом злочинів, пов'язаних із фальсифікацією доказів, відповідно до чинного КК України є: 1) документи у кримінальному провадженні та офіційні письмові докази у цивільній, адміністративній або господарській формах судочинства, які охоплюються поняттям «офіційний документ» (статті 357, 358, 366 КК України); 2) речові докази – документи, якщо вони містять ознаки, зазначені у частині першій ст. 98 КПК України; 3) показання свідка чи потерпілого, висновок експерта, звіт оцінювача про оцінку майна та переклад

у будь-якій формі судочинства (статті 373, 384, 386 КК України). Не віднесено до предмета аналізованих злочинів такі процесуально визначені докази: 1) приватні письмові документи у цивільній, адміністративній чи господарській формах судочинства; 2) речові докази, у тому числі магнітні, електронні та інші носії інформації, що містять аудіовізуальну інформацію, крім документів з ознаками речових доказів, вказаних у частині першій ст. 98 КПК України; 3) пояснення сторін, третіх осіб або їхніх представників у цивільній, адміністративній або господарській формах судочинства.

Наведені недоліки кримінального закону перешкоджають ефективно протидіяти протиправним маніпуляціям із доказами та унеможливають здійснення законного й справедливого правосуддя. З огляду на викладене пропонуємо законодавцю розглянути питання щодо доповнення КК України спеціальною статтею, якою передбачити відповідальність за фальсифікацію доказів, незалежно від форми судочинства, або внести відповідні зміни до статей 358, 364, 366, 373, 384, 386 цього Кодексу з метою включення приватних письмових доказів, речових доказів та пояснення сторін до предметів цих злочинів.

1. Бикмурзин М. П. Предмет преступления: теоретико-правовой анализ : дис. ... канд. юрид. наук. Уфа, 2005. С. 3; 2. Нікітенко В. М. Поняття фальсифікації доказів у кримінальному провадженні // Держава і право : зб. наук. пр. Серія Юридичні науки. Вип. 72 Київ, 2016. С. 444–445; 3. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-е вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2005. С. 105; 4. Музыка А. А., Лауцук Є. В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2011. С. 110; 5. Письмові докази-стаття 64 Цивільного процесуального кодексу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/kz/tsivilno-protsesualnij-kodeks/12073-pismovi-dokazi-statya-64-civilno-procesualnogo-kodeksu>.

Nikitenko Victor. Definition of the offenses related to falsification of evidence

Any proof is characterized by unity actual data (information about the facts) and procedural sources of its receipt, that the unity of content and form respectively. Therefore, the court and actors using actual data, materialized in the testimony of witnesses, explanations of the parties, expert opinions, objects and documents

The author proves that the subject of offenses related to falsification of evidence, according to the current Criminal Code of Ukraine: 1) documents in criminal proceedings and official written evidence in civil, administrative or economic judicial proceedings covered by the term “official document” (Art. Art. 357, 358, 366 of the Criminal Code of Ukraine); 2) evidence – documents if they contain elements referred to in Part. 1, Art. 98 Code of Ukraine; 3) the witness or victim, expert opinion, the report appraiser of property evaluation and translation in any form of legal proceedings (Articles 373, 384, 386 of the Criminal Code of Ukraine). Not classified as crimes subject analyzed by the following procedural evidence: 1) private written documents in civil, administrative and economic judicial proceedings; 2) evidence, including magnetic, electronic and other media containing audiovisual information in addition to documents on the grounds of evidence, mentioned in Part. 1, Art. 98 Code of Ukraine; 3) explanations of participants.

Based on the research the author offers legislator to consider amendments of the Criminal Code Ukraine a special article, which establish liability for falsification of evidence, regard-

less of justice or to amend the Articles 358, 364, 366, 373, 384, 386 of the Code to include private written evidence, material evidence and explanations of the parties objects to these crimes.

Key words: proof document evidence, testimony, imitation, substitution, distortion.

УДК 342.9

Р. В. НЕКОЛЯК,
аспірант Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті проаналізовано світовий досвід регулювання наукової, науково – технічної та інноваційної діяльності. Визначено особливості реалізації наукової політики на прикладі кількох країн. Досліджено стан фінансування наукових досліджень у країнах з розвинутою економікою.

Ключові слова: наука, наукові дослідження, інноваційна діяльність, наукова політика, державне регулювання, фінансування.

Неколяк Р. В. Зарубежный опыт регулирования научной деятельности

В статье проанализирован мировой опыт регулирования научной, научно-технической и инновационной деятельности. Определены особенности реализации научной политики на примере нескольких стран. Исследовано состояние финансирования научных исследований в странах с развитой экономикой.

Ключевые слова: наука, научные исследования, инновационная деятельность, научная политика, государственное регулирование, финансирование.

Nekoliak Roman. The international experience of state regulation of science activities.

This article analyzes the international experience of state regulation of science, technology and innovation. This includes observing the features of scientific, technological and innovation policies in different countries. Special attention is given to exploration of foreign experience in financing science.

Key words: science, technology and innovation, resource support, selective science, technology and innovation policy.

Освоєння нових технологій, фінансування наукових розробок –багатоплановий, дорогий і ризикований процес. У зв'язку з цим методи державної підтримки розвитку науки та інновацій потребують обґрунтування і належного нормативно-правового забезпечення.

Метою цієї статті є аналіз на прикладі кількох країн досвіду державного регулювання та фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності.

Окремі аспекти державного регулювання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності досліджували Н. М. Мироненко, В. П. Нагребельний,